

PAPER DETAILS

TITLE: 1.1.2000'DEN BASLAYARAK 17.7.2003'E KADAR GEÇEN DÖNEMDE YÜRÜRLÜGE
KONAN YENİ MEVZUAT İÇİNDE MEDENÎ YARGILAMA HUKUKU VE ICRA-IFLÂS HUKUKUNU
ILGILENDİREN DEĞİŞİKLİKLER

AUTHORS: Bilge UMAR

PAGES: 455-474

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2148354>

**1.1.2000'DEN BAŞLAYARAK 17.7.2003'E KADAR GEÇEN
DÖNEMDE YÜRÜRLÜĞE KONAN YENİ MEVZUAT İÇİNDE
MEDENÎ YARGILAMA HUKUKU VE İCRA-İFLÂS
HUKUKUNU İLGİLENDİREN DEĞİŞİKLİKLER**

Prof. Dr. Bilge Umar
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

*** Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar konusunda tahkim yasası: 21.1.2000 günlü, 4501 sayılı yasa (RG 22.1.2000, No. 23941)**

Tahkim konusu, HUMK'da (m. 516-536) düzenlenir ve burada m. 518, "Yalnız iki tarafın arzularına tâbi olmayan mesailde tahkim cereyan etmez" der. İfade, HUMK yürürlüğe konduğu sırada batı hukuku kavramlarının ve bu kavramlara özgü terminolojinin Türkiyede pek az bilinmesi dolayısıyla, bozuktur. "İki tarafın yalnızca kendi iradeleriyle üzerinde tasarruf edebilecekleri hukuksal ilişkilerin dışında kalan konular için tahkim sözleşmesi yapılamaz" demek isteniyor. Örneğin, boşanma konusunun hakemlerce hükme bağlanması için eşler, hakeme başvuramazlar. Bunun zorunlu sonucu, kamu kurum ve kuruluşlarının kendi yürüttükleri kamu hizmeti ile ilgili etkinliklerinden, davranışlarından doğacak uyuşmazlıklarda da, uyuşmazlık taraflarının yâni kamu kurumu veya kuruluşu ile onun kar-

şısındaki gerçek kişinin yahut (ister kamu hukuku ister özel hukuk tüzel kişisi olsun) tüzel kişinin, uyuşmazlığı kendi akıllarına estiği gibi bir uzlaşmaya bağlayıvermek yetkisi olmadığından, böyle işlemlerde de tahkim yoluna gidilemez; meğer ki özel bir yasa kuralının verdiği olanaktan yararlanılsın yahut öyle bir özel kuralın getirdiği bir zorunluluk (zorunlu tahkim) söz konusu olsun.

Yeni yasa, m. 1'de, kamu hizmetleriyle ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar için tahkim yoluna gidilmesine (ama, m. 3 gereğince, ortada "yabancılık unsuru" taşıyan bir iş varsa gidilebilmesine) olanak veriyor ve bu konularda tahkim sözleşmesi yapılmasının yöntemini düzenliyor. Yasa, hakem kurulunun Türk vatandaşlarından oluşmasını yahut Türk hukukuna göre hüküm vermesini dahi aramamıştır.

Bu yasanın çıkarılmasına Türkiye kamuoyunda şiddetli tepki gösterilmiş, iktidar sahipleri buna aldırış etmemiştir. Hangi tutum haklı idi konusunda söylenmesi gereken şu olsa gerek: Eğer komünizmin çökmesi sonrasında kapitalist düzenin kendi egemenliğini tüm dünyaya yayması ve pekiştirmesi sürecine yâni adına pek mâsum bir sözcükle globalleşme denen sürece yandaş iseniz, bu bakış açısına göre, söz konusu yasanın Türkiye'de çıkarılması yerindedir. Tersine, kapitalizme karşı iseniz ya da "Yalnız emekçilere, yoksullara karşı değil ulusal burjuvaziye de karşı bir süreç içinde uluslararası dev kapitalistler takımının Türkiye'yi dahi pençesine alma etkinliğine dur demeli" düşüncesindeyseniz, "memleket satılmaktadır" diye bağırانları haklı bulmanız tutarlıdır.

Bu yasa daha çıkmadan, idarî sözleşmelerden doğan davalarda görevli yargı mercii olarak Danıştayı gösteren 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu m. 2 bent 1/c değiştirilmiş ve oradaki kuralın başına "tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç" deyişi eklenmişti (18.12.1999 günlü, 4492 sayılı yasa ile). O çeşit uyuşmazlıklarda tahkim yolu böylece açılmış oldu; 4501 sayılı yasaya da konunun ayrıntılarını düzenlemek kaldı.

*** 21.2.2001 günlü, 4630 sayılı yasanın 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na getirdiği değişiklikler**

FSEK m. 76 eski metninde f. I, "Bu kanunun tanzim ettiği hukukî münasebetlerden doğan dâvalarda, dâva olunan şeyin miktarına ve kanunda gösterilen cezanın derecesine bakılmaksızın görevli merci asliye mah-

kemesidir” diyordu. Yeni m. 76 f. II ise şöyledir: “Bu kanunun düzenlediği hukukî ilişkilerden doğan dâvalarda, dâva konusunun miktarına ve kanunda gösterilen cezanın derecesine bakılmaksızın, görevli mahkeme Adalet Bakanlığı tarafından kurulacak ihtisas mahkemeleridir. İhtisas mahkemeleri kurulup yargı faaliyetlerine başlayıncaya kadar, asliye hukuk ve asliye ceza mahkemelerinden hangilerinin ihtisas mahkemesi olarak görevlendirileceği ve bu mahkemelerin yargı çevreleri Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’na belirlenir”.

*** 2.5.2001 günlü, 4667 sayılı yasa ile, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’na önemli değişiklikler getirildi**

Bu arada:

Yasadaki yeni m. 12, iki değişiklik getirmektedir. Öğretmenlerin ve hukuk Doçenti, Profesörü olmayan Doçent ve Profesörlerin avukatlık etmesine şimdiye dek engel yok iken artık engel konmuştur. Bir de, yüksek öğretimde görevli Profesör ve Doçentlerin, yükseköğretim kurumları ve kuruluşları aleyhine dâva ve iş tâkib etmesi yasaklanmıştır.

Yasadaki m. 26’da yapılan değişiklikle, avukat stajyerinin yapabileceği işler, eskisine göre daraltılıyor.

Yasadaki m. 43 f. II’ye eklenen bir cümleyle, “milletvekilleri, milletvekilliği süresince avukatlık yapamazlar” kuralı getiriliyor.

Yasada m. 44’ün eski metninde bulunan “ortak avukat bürosu” kavramı, yeni metinde çok daha ayrıntılı olarak ve yeni bir düzenlemeyle işleniyor. O arada, yabancı “avukatlık ortaklıkları”nın Türkiyede çalışması da düzenlenmekte.

Yasadaki m. 164’ün yeni içeriğine göre, karşı tarafa yüklenen ve avukata ait olan vekâlet ücreti konusunda avukatın alacak hakkı haczedilmez sayılıyor. Hatta, eski metinde o vekalet ücreti’nin avukata ait olacağı belirtilirken “Avukatla iş sahibi arasında aksine yazılı sözleşme bulunmadıkça” denmiş olmasına karşılık, yeni metinde bu kayıt yoktur. Ancak, yasadaki bu değişikliğe bakıp da, “Yasa, o paranın avukata ait olmasını kayıtsız şartsız istiyor, öyleyse bunun aksine sözleşme yapılamaz” demenin doğru olacağını sanmıyorum. Avukatı, iş sahibinden hiç ücret istememekte serbest bırakan (bkz. Avukatlık Kanunu m. 168 f. V) bir yasa, dava kazanılırsa karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin mutlaka avukata ait ol-

masını ve bunun aksine sözleşme yapılamamasını istemiş, buyurmuş olmaz.

Yasadaki m. 167'nin yeni içeriğine göre, avukatla yapılan vekalet sözleşmesinden ve vekâlet ücreti sözleşmesinden kaynaklanan her türlü uyuşmazlıklar, zorunlu tahkim yoluyla çözülecektir. Konunun ayrıntıları aynı maddede belirtilmiştir.

*** 12.5.2001 günlü, 4672 sayılı yasa ile, 4899 sayılı Bankalar Kanunu'na önemli değişiklikler getirildi**

Bunların içinde Medenî Usul ve İcra-İflâs Hukuku'nu ilgilendirenler özellikle şunlardır:

Yasaya eklenen m. 14 bent 5 alt-bent c ile, mahkemelerin görev ve yetkisi konusunu, ayrıca iflâs dâvalarını ilgilendiren bir kural yürürlüğe kondu. Buna göre, "Bankalar ile Fon [Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu; m. 15] ve bankaların iflâs idareleri tarafından açılacak hukuk dâvalarına asliye ticaret mahkemesi tarafından bakılır. O yerde birden fazla asliye ticaret mahkemesi bulunması hâlinde, bu dâvalar 1 numaralı asliye ticaret mahkemesinde görülür./Bankalar ile Fon ve bankaların iflâs idareleri tarafından muamele merkezi veya ikametgâhı İstanbul ili sınırları içinde olan kişiler aleyhine açılacak hukuk dâvaları ile borçlular hakkında açılacak iflâs dâvalarına İstanbul 1 numaralı asliye ticaret mahkemesi tarafından bakılır. İflâs dâvası açılması hâlinde, bu mahkeme, hakkında iflâsı istenen borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine borçlu aleyhine iflâs dâvası açıldığını bildirir".

Yasaya eklenen m. 14 bent 7 f. III ile (eski f. II şimdi f. IV oldu), dâvada bir tarafın yerine başkasının kaim olması (HUMK m. 186) konusuna ilişkin özel bir kural getirildi. Buna göre, "Hisseleri kısmen veya tamamen Fona ait olan bir bankanın hisselerinin üçüncü kişilere devir veya intikali hâlinde banka tarafından, bankanın eski ortakları, yöneticileri ve denetçileri hakkında açılmış olan dâva ve tâkiplere Fon tarafından kanunî halef sıfatıyla kaldığı yerden devam olunur."

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun "kaynakları ile her türlü alacaklarının tahsilinde" 6183 sayılı Âmme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un uygulanması zaten eski metnin de (m. 15 bent 3) gereği idi. 2001 değişikliğiyle o bentte "kaynakları ile her türlü alacaklarının"

deyişi sonrasına eklenen yeni ibarelerle, Fon'un bu ayrıcalığının uygulanma alanı genişletildi. Hatta Fon'a, daha önce (kendisinin devraldığı banka tarafından) borçluya karşı İİK kurallarına göre başlatılmış icra tâkiplerini 6183 sayılı kanuna göre yürütülen bir tâkibe çevirmek yetkisi tanındı.

*** Milletlerarası Tahkim Kanunu: 21.6.2001 günlü, 4686 sayılı yasa (RG 5.7.2001, No. 24453)**

Bu yasa, "yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıklarda" tahkim konusunu düzenlemektedir (m. 2 kuralı ışığında m. 1); 4501 sayılı yasayı da açıkça saklı tutmaktadır (m. 2 f. II).

Yasa, aslında kendisinin konusu olmayan genel bir konu bakımından yâni "Hukuk belli bir sözleşmenin geçerliliği için, onun yazılı olarak yapılmasını aramışsa, bu gereklilik hangi durumlarda yerine getirilmiş sayılabilir?" konusu bakımından da önemli kural getirmektedir. Çünkü, milletlerarası tahkim anlaşmasının yazılı biçimde yapılmasının bir geçerlilik koşulu olduğu kuralını (m. 4 f. II cümle 1) getirdikten sonra, hangi hallerde bu gerekliliğin yerine gelmiş sayılacağını belirtiyor ve Türk hukukunda bir yasa kuralı için ilk kez olmak üzere, "anlaşmanın elektronik ortama geçirilmiş olması"nın (örneğin sizin İnternet ortamındaki e-mail adresinize benim anlaşma metni önerimi bir bilgisayarla göndermem ve sizin de kabul yanıtınızı bir bilgisayarla benim e-mail adresime göndermiş bulunmanızın) bu bakımdan yeteceğini açıkça söylüyor.

Yasanın getirdiği önemli bir yenilik, bu yasaya göre seçilen hakemin ya da oluşturulan hakem kurulunun, mahkeme gibi, ihtiyatî tedbire ve o arada ihtiyatî hacze karar verebilmesidir (m. 6 f. II cümle 1 ve 2; ancak, cümle 3'deki türden ihtiyatî tedbir ya da ihtiyatî kaciz kararı veremez). Oysa, HUMK m. 516-536'daki düzenlemede hakemin ya da hakemlerin böyle bir yetkisi yoktur.

*** 22.11.2001 günlü, 4721 sayılı yasa olan yeni MK da, medenî yargılama hukuku ve icra-ıflâs hukuku konusunda birçok yenilik getirmektedir.**

Bu yenilikler, Türkiye Hukuk Fakültelerinin Medenî Usul ve İcra-İflâs Hukuku öğretim üyelerinin 9-10 Kasım 2002'de Eskişehir'de, Anadolu Üniversitesinde yapılan kollokyum'unda incelendi ve tartışıldı.

Başlıcalarını belirtelim:

İsbat yükü ile ilgili maddede açıklayıcı değişiklik

MK m. 6, eski ifade bozukluğunu giderecek yolda yeniden yazılmıştır. Ancak, öteden beri yürürlükte olan ilke değiştirilmiş değildir.

Kişilik haklarına karşı saldırı nedeniyle açılacak dâvalarda yetkili mahkeme

MK m. 25 f. V, bu mahkemenin, dâvacının veya dâvalının yerleşim yeri mahkemesi" olduğunu belirtmiştir. Yeni MK, başka birçok konuda da yetkili mahkemeyi belirten kurallar getiriyor (örneğin, gaiplik kararı verilmesinde yetkili mahkeme, m. 32 f. II; kişisel durum sicilinin yâni alıştırığımız deyimle nüfus sicilinin tutulmasından doğan zararların tazmini için devlete karşı açılacak dâvalarda ve devletin kusurlu memura rücu dâvasında yetkili mahkeme, m. 38).

Eşler arasında birbirine karşı icra kovuşturması yapma yasağı kaldırıldı

Eski MK m. 165, eşler arasında birbirine karşı icra kovuşturması yapılmasını yasaklıyor, m. 166-168 de bu ilkenin istisnalarını gösteriyordu. Bu düzenleme, kalkmıştır.

Boşanma dâvası sırasında eşlerden birinin ölümü hâlinde ölenin mirasçılarının dâvacı sıfatını üstlenip dâvayı "mirasçılıktan yoksun bırakma" davası olarak sürdürebilmesi kabul edildi

Boşanma dâvası sırasında eşlerden birinin (dâvalının ya da dâvacının) ölümü hâlinde evlilik ölümle son bulmuş olacağından, son bulmuş bir evlenmeye ilişkin boşanma hükmü verilemeyeceği, ayrıca boşanma isteminin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu ve dâvacının hüküm kesinleşinceye kadar davadan feragat etmesinin beklenebileceği, bu nedenler yüzünden ölenin mirasçısının boşanma dâvasını sürdürmesine olanak *tanımamanın* doğru olduğu düşünülüyordu ve hukukumuzda bu olanağı sağlayacak bir kural yoktu. Ancak, dâvalı eşin, diğerince mirastan yoksun bırakılmasını haklı kılacak ölçüde ağır kusurlu halleri var iken, dâvacı, nasıl olsa onu boşayacağı düşüncesiyle ve hüküm alamadan ölüp gidivermeyi de aklına getirmediği için mirastan yoksun kılma işlemini (birkaç satırlık bir "el yazısıyla vasiyetname" düzenlemekle dahi yapabilecek iken), yapmamış olabilir. Bu durumda beklenmedik bir ölüm üzerine ağır kusur-

lu dâvalının boşanma gerçekleşmeksizin dul kalıp mirasçı olması, eleştiriliyordu.

O eleştirilerin etkisiyle, yeni MK m. 181 f. I, boşanma davası süredirken eşlerden biri ölürse onun mirasçılarında herhangi birinin dâvada dâvacı sıfatını üstlenebileceği ve “davalının kusurunun ispatlanması” halinde (dikkat edilsin, ağır kusur veya ölenin mirastan yoksun bırakma işlemini haklı gösterecek ölçüde ağır bir kusur denmiyor, herhangi bir ölçüde kusur yeterli sayılıyor) dâvalının mirastan yoksun kalacağını (yâni bu doğrultuda hüküm verileceğini) söylüyor.

Bu çözümün kabul edilmesininin doğru mu yanlış mı olduğu tartışmasını Medenî Hukuk bilimi erbabına bırakalım. Keza, davaya mirastan yoksun bıraktırma dâvası olarak devam yetkisinin sâdece dâvacının ölümü hâlinde onun mirasçılara tanınması, buna karşılık dâvalının dâva sırasında ölmesi hâlinde onun mirasçılarının aynı dâvayı dâvacıya karşı mirastan yoksun bıraktırma dâvası olarak devam ettirememesi çözümünün haksızlığına sadece işaretle yetinelim ve konuyu, örnekler vererek, derinlemesine incelemek yoluna gitmeyelim. MK m. 181 f. I’ın Yargılama Usulü Hukuku’nu ilgilendiren yönü üzerinde duralım.

Boşanma dâvasının, bu gelişmeler üzerine bir “tesbit” davasına dönüşeceğini düşünenler varsa da, burada tesbit dâvası deyimini kullanmak, HUMK m. 8’deki kira bedelinin “tesbiti dâvası” deyişindeki kadar doğrudur; aslında bu da o da hukuksal durumda bir yeniliğin ancak ve ancak mahkeme kararıyla doğmasını sağlayan davalardır (hatırlansın ki Yargıtay bu yüzden, mahkeme kararıyla “tesbit” edilen kira miktarına, hüküm kesinleşinceye kadar, asla faiz yürütmüyor; bu doğrultuda son karar, YKD 2001 No. 2 s. 193’de yayınlanan, 6. HD’nin 19.12.2000 günlü kararıdır. Gerçekten, kira bedelinin o miktarda olarak oluşması ancak “kira tesbiti” hükmünün kesinleşmesiyledir; ortada en açık biçimde inşâî dâva vardır).

Diğer yandan, diyelim beş mirasçı varken ve bunlardan dördü sağ kalan eşe karşı, onun birtakım kusurlu davranışları bulunmuş da olsa, mirasbırakanlarının boşanma dâvası açmasını haklı bulmazken, şimdi de onun ölümünde yasanın kendilerine verdiği yetkiyi kullanmıyor iken, bir tanesinin tek başına dâvalı eşi mirastan “külliye ıskat” edebilmesi, ötekilerin bu yoksun bırakmadan sanki zorla yararlandırılması; bu tek kişinin ve yalnız onun, miras bırakanın varsayılan iradesine uygun yolda davranmakta olduğunun ve eski boşanma dâvasını mirastan yoksun bırakma dâvası içeriğiyle tek başına yürütebileceğinin kabulü, yalnız miras hukuku-

nun değil, yargılama usulü hukukunun kurallarına da uymuyor.

Herhalde, bütün bu yönlerden kuralın tartışılması ve daha uygun bir içeriğe kavuşturulması doğru olacaktır.

Soybağına (nesebe) ilişkin dâvalarda yeni yargılama usulü kuralları

MK m. 284, soybağına (nesebe) ilişkin davalarda uygulanacak yargılama usulü konusunda özel kurallar getirmiştir. Bu dâvalarda yargıcın maddî olguları kendiliğinden araştıracağı vurgulanmıştır.

Karineler çatışmasında çözüm

MK m. 290, belli bir faraziyyede karineler çatışmasının (başlıkta nedense çakışma denmiş) nasıl çözüme bağlanacağını göstermiştir.

Babalığa ilişkin dâvalarda yeni yargılama usulü kuralları

Babalığı tanımanın iptali dâvaları için ve babalık dâvaları için yeni usul kuralları getirilmiştir: m. 297 f. II (tanımının iptali dâvasının anayı ve çocuğu birlikte hasım göstererek açılması), m. 301 f. III (babalık dâvasının belli bazı ilgililere ihbar edilmesi gereği), m. 302 f. II (eski MK m. 301'deki, şimdi de m. 302 f. I'de yer alan) karinenin genişletilmesi bu aradadır.

Aile yurdu kurmak açısından taşınmaz üzerindeki haczin etkisi

Yeni MK m. 389 f. II'ye göre, bir taşınmazda haczin varlığı, o taşınmazın aile yurdu yapılmasına kesinlikle engeldir. Oysa, eski m. 339'da, taşınmazı aile yurdu hâline getirmek için, borcun ödendiğini isbat şart idi. Şimdi ise borç ödenmese bile alacaklı haczi kaldırmışsa ve itirazda bulunmuyorsa, taşınmaz mal aile yurdu hâline getirilebilecektir.

Yasada "Aile Hukuku" başlıklı İkinci Kitap'ta "Vesayet" başlıklı Üçüncü Kısım'm "Vesayet Düzeni" başlıklı Birinci Bölüm'üne, eski yasada bulunmayan "Altıncı Ayırım: Koruma amacıyla özgürlüğün sınırlanması" maddeleri ekleniyor.

Burada da yargılama usulü kuralları var. Örneğin m. 433, yer yönünden yetki ile; m. 436, 437 yargılama usulüyle ilgili. Sözü geçen maddelerden 436'da bent 6, bilirkişi raporu olarak resmî sağlık kurulu raporu arıyor.

Vesayet altındaki kişinin parasının yatırılacağı banka

Yeni m. 441, vesayet altındaki kimselerin ve onların olası mirasçılarının çıkarı doğrultusunda bir değişiklik getiriyor; bu vesileyle, Sulh Hukuk Mahkemelerine yeni bir görev de yüklüyor. Vasî, vesayet altındaki kişinin parasını artık (eski MK m. 385 gereğince yapmak zorunda bulunduğu tersine) hükûmetçe belirlenen bankaya değil, vesayet makamının (Sulh H. M.'nin) belirlediği millî bankaya yatıracak. Oysa eskiden, devlet kendisine ait ve büyük bir pıskınlıkla çok düşük faiz veren bir bankaya para yatırılmasını zorunlu kılıyordu ve kendisine iletilen haklı yakınmalara kulak tıkıyordu.

MK m. 494'deki yanlış ifade

Eski m. 438'in yerine geçen şimdiki m. 494, haciz ve iflâsta sıraya ilişkindir; yeni madde, "Vesayet altındaki kişinin vasî veya devlete karşı alacakları imtiyazlı alacaktır" diyor. Eski metin, devlete karşı alacağı saymıyordu. Ancak, yeni metnin ifadesinde bir yanlışlık vardır; yasanın kasdettiği, vesayet işlerinin kötü yürütülmesi yüzünden devlete karşı tazminat isteminin (MK m. 468) alacağıdır; devlete karşı her alacak değil.

Bazı maddelerde itiraz yerine defi denmesinin süregitmesi

Örneğin MK m. 559 f. II'de (eski m. 501 f. II) ve MK m. 571 f. II'de (eski m. 513 f. II) durum böyledir.

Yeni MK m. 593 f. II

Dâva ve icra tâkibinde kanunî temsilci sıfatı konusunu ilgilendiren bu kurala göre, terekeyi resmen yönetme görevlisi, dâva ve icra tâkipleri için (dahi) mirasçılarının kanunî temsilcisidir. Eski metinde, bu kişinin görevlerini belirten şimdiki m. 593 benzeri bir madde yoktu.

**Yeni-MK m. 605 f. II ve m. 618'deki, borca batıklık kavramıyla
aciz hâli kavramının karıştırılması**

Bu konuya dergimizin şimdiki sayısında bir makalede değinilmektedir.

**MK m. 610 f.III: Dava açmanın ya da icra kovuşturması başlat-
manın hukuksal sonuçları**

Burada yer alan, mirasçının, terekeye dahil alacak için zamanaşımı ya da hak düşüren süre dolmasın diye dava açması, icra kovuşturması yapması, onun (mirasçının) süresi içinde red beyanında bulunmak hakkını ortadan kaldırmaz yolundaki fıkra yenidir, eski m. 550'de yoktu.

MK m. 647 f.III (eski m. 587 f.III) deki karine

Yeni maddedeki, "Aksini ifade ettiği tasarruftan anlaşılmadıkça" deyişi, eski metinde bulunan "Vasiyetnamede veya miras mukavelesinde hilâfı şart kılınmadıkça" deyişinden daha doğru ve İsviçre yasasındaki metne (m. 608) daha uygundur.

**MK m. 713 f. III (eski m. 639 f. III): Olağanüstü zamanaşımı ne-
deniyle taşınmaz mülkiyeti edinmiş bulunmanın tescili dâvasında dâ-
valı (lar)**

Olağanüstü zamanaşımıyla, malikinin kim olduğu tapu kaydından anlaşılamayan, yahut maliki 20 yıl önce ölmüş yahut hakkında gaiplik kararı verilmiş kimse adına kayıtlı bulunan taşınmazı 20 yıl süre ile (iyiniyetli olması aranmaksızın!) zilyedliğinde bulundurduğunu ve mülkiyet hakkı kazandığını öne sürerek mahkemeden tescil hükmü isteyen kişi, dâvasını, eski metne göre "hazine ile ilgili âmme hükmî şahsiyeti aleyhine" açmalıydı. Dâvanın, tapuda kayıtlı olmayan bir taşınmazla ilgili olması durumu ile, tersine tapuda kayıtlı ama mâlikinin kimliği anlaşılamayan yahut 20 yıl önce ölmüş veya gaipliğine karar verilmiş bir kimse olması faraziyeleri arasında davalı olarak gösterilecek kişi yönünden ayırımı yapılmıyordu.

Yeni metin ise, bu ayırımı yapmaktadır; birinci durumda yâni arazi-
nin tapusuz olması dolayısıyla üzerinde daha önce özel hukuk mülkiyeti bulunmaması durumunda, Hazine ve ilgili diğer kamu tüzel kişileri; ama

arazi tapuda kayıtlı idiyse, *tapuda malik görünen kimsenin mirasçılarına karşı dâva açılacaktır* (bunların kimliği ve/veya adresi saptanamazsa, tebligat hukukunun genel kurallarına göre, ilân yoluyla tebligat yapılabilir; f. IV'deki ilân, bu işi görür).

MK m. 713 f. VI'da yeni bir kural: Dâva tarafı olmayan kişi lehine hüküm verilmesi!

Bu yeni kurala göre, az önce sözü edilen tescil talebi üzerine yapılan ilân sonrasında mahkemeye itiraz beyanında bulunanlar ile, dâvalı gösterilmiş mirasçılar, Hazine, ilgili kamu tüzel kişileri, bunlardan herbiri, "mâlik sıfatıyla tescil benim üzerime yapılsın, hüküm böyle verilsin" isteminde bulunabilecektir.

Bu düzenlemede en ilginç ayrıntı, dâvalı veya aslî/fer'i müdahil olmayan itirazcıların, kendi adlarına ve lehlerine hüküm verilmesini isteyebilmeleridir. Ancak, davada hiç değilse müdahil sıfatı olmayan kişinin dâva içinde kendi lehine isbat işlemi yapması ve delillerin tartışmasına katılması bizim yargılama hukukumuzda (kadaastro tesbiti sürecinde açılan dâvalar dışında) öngörülmediğinden, o kişinin itiraz ve kendi lehine hüküm isteme dilekçesini bir aslî müdahale dilekçesi sayarak buna göre işleme tâbi tutmak doğru olur. Yasa, itirazcının harç ödemesini gerekli saymadığından, bu kişilerden harç alınmayacaktır. Prof. Dr. Kuru hocamızın Eskişehir 9-10 Kasım 2002 kollokyumunda ifade ettiği fikir ise tersinedir; kendileri istem'in hüküm altına alınmasının harç ödenmedikçe mümkün olmayacağını düşünüyorlar. Oysa burada da kadaastro dâvalarındaki durumla paralel uygulama yapmak gereği ortadadır. O dâvalarda ise, Kuru hocamızın ders kitabında 14. basımda s. 902'de anlatıldığı üzere, "Taşınmaz malın ölü bir kimseye ait olduğu anlaşılır ve bu kimsenin mirasçıları tesbit edilemezse, ölü olduğu yazılmak suretiyle o şahsın adına tescil kararı verilir (Kadaastro K., m. 300 f. II)". Oysa ölüden harç yatırmasının istenemeyeceği pek açıktır; demek ki yasa, harç ödenmese dahi gerçek hak sahibinin tesbitini ve onun lehine tescil yapılmasını buyuruyor. Bir itirazcının sırf itirazcı olmakla kalmayıp, Kadaastro Müdürünün düzenlediği askı cedveli'nin askıya (ilân edilmeye) çıkarılmasından sonra 30 gün içinde o cedveldeki tesbite göre tescil yapılmaması ve kendisi lehine tescil yapılması için dâva açması (Kadaastro K., m. 11 f.I) durumunda dâvacının harç ödemesi gerekeceği ortadadır. Ama sırf itirazla yetinip sonucu (kendi lehine tescili) elde etmek olanağı da bulunabilmektedir. Yine Kuru hocamızın an-

latımıyla, "Kadastro komisyonu, kendisine gelen itirazları Kadastro Kanunu'nun 10. maddesine göre karara bağlar. Ancak, bu maddede öngörüldüğü şekilde, bu konuda Komisyon bir sonuca varamazsa veya kanunlarda konu mahkemenin takdirine bırakılmışsa, kadastro komisyonu konuyu kadastro mahkemesine devreder ... Kadastro Mahkemesi bu konuları inceleyip karara bağlamak zorundadır". Görülüyor ki itirazcının iş mahkemeye intikal edince harç ödemesi zorunluluğu öngörülmemiştir; o kişi harç öde-se ödemesi mahkeme, eğer onun haklı olduğu dosyadan veya re'sen yapılacak incelemeden anlaşılırsa, onun lehine tescil kararını verecektir.

MK m. 733 f. I: Cebri icra satışlarında payı kazanana karşı şüfa hakkının kullanılamıyacağı ilkesi yasallaştırılıyor

Yeni metin, bir taşınmaz mal payının cebri icra satışında başkasına geçmesi hâlinde, taşınmazın eski paydaşlarının yasal şüfa hakkını yeni paydaşa karşı kullanamayacakları (eski deyimle, "cebrî müzayedelerde şüf'a hakkının cereyan etmeyeceği") yolunda 4.5.1940 günlü İctBK ile benimsenen ilkeyi yasaya taşımaktadır.

MK m. 773: eski MK m. 697'deki, yurt dışına kaçırılan taşınır eski eserlere (korunması gerekli kültür varlıklarına) ilişkin olarak devletimizin açtığı istihkak dâvasında dâvacı TC aleyhine sıfat yokluğu itirazının öne sürülmesine dayanak edinilmiş ifade ve içerik kaldırılıyor

Bilimsel değeri olan buluntulara ilişkin eski MK m. 697, kaynak İsviçre yasasındaki metni yansıtıyordu. Oysa, korunması gerekli taşınır kültür varlıklarının (keza taşınmaz kültür varlıklarının) hukukunu bizde ayrı ve özel bir yasa (şimdi, 1983 tarihli, 2683 sayılı yasa) düzenlemektedir. Türkiye, kültür varlıkları konusunda korumacılığı ve devletçiliği en ileri ölçüde uygulayan (bence de doğrusu budur) bir ülkedir ve bu tutumu 1906'dan beri değişmeksizin süregider. İsviçrede tutum böyle değildir ve her ne kadar eski metinde MK m. 697, bulunan "antikalar hazinenin (İsviçrede, Kantonun) mülkü olur" demişse de İsviçre hukuk öğretisinde, "kamu mülkiyeti malın bulunmasıyla ipso iure ve mutlaka gerçekleşecek değildir; Kantonun, nesneyi mülk edinmek hakkı vardır, bu hakkın kullanılmasıyla nesne Kantonun malı olur" görüşünü savunanlar bulunmaktadır.

Konu Türkiye için büyük önem taşıyor. Çünkü devletimizin kaçak ka-

zılarla çıkarılıp yurt dışına götürülmüş ve orada satılmış taşınır kültür varlıklarından ünlü “Elmalı definesi” alıcısına karşı ABD’de açtığı dâvada, davalı vekilleri, akla gelecek gelmeyecek pek çok diğer savunmanın yanı sıra, TC’nin o istihkak dâvasını açacak “malın mâliki” sıfatına sahip olmadığı; MK kuralına göre, bulunan antikalara ancak “mülk edinme” hakkının bulunduğu ama TC daha bu malın varlığından haberdar bile olmadan malın yurt dışına çıkarılması nedeniyle malda mülkiyetini kuramadığı; dolayısıyla, mâlik olmayan dâvacı TC’nin ancak mâliklere özgü istihkak dâvasını açmasının abes olduğu, işin özüne hiç girmeden sıfat yokluğu yüzünden dâvanın hemen reddi gerektiği savunmasını öncelikle ileri sürmüş idiler.

Bu savunma için bir dayanak daha gösteriyorlardı ki o da şudur: 2683 sayılı yasada m. 25 f. IV’de ifade yönünden çok büyük gaf yapılarak, taşınır kültür varlığının bulunup yasal zorunluluk gereği müzeye getirilmesinden sonra, müze yetkililerinin yapacağı inceleme sonunda müzeye alınmasına gerek görülmeyenlerin getirene bırakılabileceği ve bu takdirde nesnenin mülkiyetinin o anda ona geçeceği söylenmek istenirken, “müzelere alınması gerekli görülmeyenler, *sahiplerine* bir belge ile iade olurlar” denmiştir. Yâni, ilkçağ sikkesi, heykel başı gibi nesneyi bulup müzeye getiren kişiden, onun “sahibi” diye söz edilmiştir! Bu inanılmaz cehalet ve sorumsuzluk benim Eski Eserler Hukuku kitabımda eleştirilmişti (s. 216). Karşı taraf vekilleri, bunu da görüp üstüne atladılar ve “Türk hukukuna göre, bulunan taşınır kültür varlıklarında devletin daha bulunma anında ipso iure mülkiyet hakkının bulunmadığı işte burada da görülüyor” dediler. Dâvaya bakan Boston Asliye Hukuk Mahkemesi bu ön sorun üzerinde inceleme yapmak gereksinmesini duydu. Hukukumuzun, 1906’dan beri, bu gibi nesneler üzerinde bulunma ânında ipso iure devlet mülkiyetini kabul etmenin bile ötesine gittiğini ve 1906’dan beri, bu gibi nesnelerin daha bulunmadan, varlığı öğrenilmeden önce dahi devlet malı sayıldığını ABD mahkemesine anlatmak, orada TC vekillerinin çağırdığı Türk eski eserler hukuku bilirkişileri olarak gidip günler boyunca ifade veren iki hukukçunun (ben ve İÜ HF İdare Hukuku kürsüsünden, dolayısıyla kamu malları rejiminin uzmanı, Prof. Dr. Sait Güran) başarısı olmuş, sıfat itirazı ara kararıyla reddedilip dâvanın esasına geçilmiştir.

Herhalde bu deneyimin etkisiyle, şimdi, eski MK m. 697 kuralı yeni metinde yer almıyor ve yeni metin, “...eski eserlerin bulunması hâlinde özel kanun hükümleri uygulanır” diyerek sözü kesiyor, konuyu düzenleyen tek yasa olarak ortada 2683 sayılı yasayı bırakıyor.

MK m. 851 f. II (eski MK m. 766a, f. I): Alacağın dövizle ödemesini sağlayacak yolda (yasanın deyişle, “yabancı para üzerinden”) taşınmaz rehni kurulması

Eski ve yeni metinler arasındaki fark, diğer deyişle getirilen değişiklik, aslında rehin hukukuna ilişkin bulunmakla birlikte, zorunlu olarak, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla tâkibin hukukunu, dolayısıyla icra-ıflâs hukukunu da ilgilendirmektedir.

Eski metin, “Yabancı para üzerinden gayrimenkul rehni tesisi, vâdesi 5 yıl veya daha fazla olan *dış kaynaklı krediler için* mümkündür” diyordu. Yeni metin ise, “Yurt içinde veya dışında faaliyette bulunan kredi kuruluşlarınca yabancı para üzerinden veya yabancı para ölçüsü ile verilen kredileri güvence altına almak için yabancı para üzerinden taşınmaz rehni kurulabilir” demektedir. Dolayısıyla, artık Türk bankaları ile yabancı bankalar arasında bu yönden ayırım yoktur; ayrıca, yalnız yabancı para üzerinden verilen kredileri güvence altına almak için değil, gerçekte Türk Lirası ile kredi verdikleri halde borçlunun sorumluluğunu döviz değeri ölçüsüne tâbi tutmuş iseler, döviz üzerinden taşınmaz rehni alabileceklerdir.

Ancak, dikkat etmeli ki, icra dairesi, rehni paraya çevirdiğinde, ihale alıcısından bedeli döviz olarak ödemesini isteyecek değildir. Keza, bedeli TL olarak tahsil edip sonra döviz bürosundan veya bankadan döviz alacak, takip alacaklısına alacağını döviz olarak ödeyecek değildir. Bedel açık arttırmada TL olarak önerilip TL olarak icra dairesine ödenecek; daire bu ödemenin kendisine yapıldığı ve dolayısıyla icra tâkibinin son bulunduğu gündeki döviz kuru üzerinden alacaklının döviz alacağını TL'na çevirerek işte bu miktarı tâkip alacaklısına ödeyecektir ve icra harçları, giderleri türünden eklentiler dahi kesildikten sonra artan TL para miktarını, malı satılan tâkip borçlusuna verecektir.

MK m. 989 (eski MK m. 902): Taşınır mal zilyedinin geri alma dâvasında sıfat konusuna ilişkin bir ifade münasebetsizliği

Medenî Hukuk uygulamasının en önemli dâvalarından birini, zilyedin kendi iradesi dışında elinden çıkan taşınır malı mahkeme zoruyla geri almak için açabileceği “taşınır dâvası”nı (eski metinde: istihkak dâvası; doğrusu: istirdat dâvası) düzenleyen bu maddede, dâvacı sıfatı ile ilgili ifade, yâni bu dâvayı açmak konusunda kimin sıfat sahibi olduğunu açıklayan ifade, özensiz ve yanlış seçilmiştir. Buradaki dâva, mâlikin istihkak

dâvası (MK 683 f.II, eski MK m. 618) değildir. *Mâlik olduğunu kanıtlaması gerekmeyen ve hatta mâlik olması gerekmeyen bir zilyedin*, rızası olmaksızın elinden çıkmış taşınır malı elinde bulundurana karşı açtığı geri alma dâvasıdır. Kaynak İsviçre yasasına uygun olan eski metin, bu konuda herhangi bir duraksamaya yer bırakmıyordu. Yeni metin ise, “*Taşınırı çalınan, kaybolan...zilyet*” diye söze başlamakla, sanki taşınır malın mâliki olan zilyed'den söz ediyormuş izlenimini doğurmaktadır. Böyle olunca, üstelik eski metin hem m. 618'de hem de m. 902'de istihkak dâvası deyimini kullandığı için, sanki m. 989 (eski m. 902)'deki dâva, m. 683 (eski m. 618)'deki dâva ile aynı dâva imiş ve m. 989 o dâvaya ilişkin ayrıntıları düzenliymiş zannına düşülebilecektir.

MK m. 1007 (eski MK m. 917): Tapu sicilinin yanlışlıklarından dolayı devlete karşı açılacak tazminat dâvasında yargı kolu ve yer yönünden yetki

Eski metin, tapu sicilinin tutulmasında yapılan yanlışlar dolayısıyla zarara uğrayanların bu zararından devletin sorumlu olduğunu ve devletin de kusurlu memurlara rücu edebileceğini bildirmekle birlikte, devlete karşı açılacak dâvanın hangi yargı kolunda görüleceğini söylemiyordu. Ancak, sırf devletin sorumluluğunu bildiren kuralın MK içinde yer almış bulunmasına bakılarak, Türk hukukundaki adlî yargı-idare yargısı arasında yargı kolu ayırımının temel ilkelerine pek ters düşer biçimde, bu dâvalara adlî yargıda bakılacağı, öteden beri uygulamada kabul edilmiş idi. Yeni metin, bu uygulamayı düzeltecek yerde tam tersine onu yasallaştırmaktadır, hatta dâvanın hangi yerin hukuk mahkemesinde görüleceğini de belirtmektedir.

*** 25.6.2002 günlü, 4765 sa.y., 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na değişiklik getirdi.**

Değişiklik yasasının, kendi yürürlüğe girişinden önce ve 10.5.2002'den başlayarak geçerli olmak üzere AvK'na eklediği Geçici m. 20 şöyledir:

10.5.2001 tarihinden önce ilköğretim veya orta öğretimde öğretmenlik göreviyle avukatlık mesleğini birlikte yapanlar ve aynı durumda olup avukatlık stajını yapmakta olanlar hakkında 11 inci madde hükmü

[ikinci işi yapma yasağı-Umar] uygulanmaz.

Avukatlık Kanununun 3 üncü maddesinin (d) bendi hükmü, 10.5.2001 tarihinde hukuk fakültelerinde öğrenci olanlar hakkında uygulanmaz; bunlar sınava tâbi tutulamaz.

*** 3.8.2002 günlü, 4771 sayılı yasa, HUMK'na iki ekleme yaptı (m. 445a ve m. 448'e eklenen f. III). Yasadaki m. 13 gereğince, yayınlanma tarihinden (RG 9 Ağustos 2002) bir yıl sonra yürürlüğe girecek olan yeni kurallar şöyledir:**

Madde 445a. Kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş olan bir kararın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiği saptandığında [Umar'ın notu: ifade münasebetsizdir; "...verildiği Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince saptandığında" denecekti], ihlâlin niteliği ve ağırlığı bakımından Sözleşmenin 41 inci maddesine göre hükmedilmiş olan tazminatla giderilemeyecek sonuçlar doğurduğu anlaşılırsa; Adalet Bakanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda bulunan veya yasal temsilcisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde Yargıtay Birinci Başkanlığından muhakemenin iadesi isteminde bulunabilirler.

Bu istem, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca incelenir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince saptanan ihlâlin sonuçları tazminatla giderilmiş veya istem süresi içinde yapılmamış ise reddine; aksi halde, dosyanın dâvaya bakması için kararı veren mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmaksızın kesin olarak karar verir.

Madde 448 f. III: 445a maddesi hükümleri saklıdır.

Yargılamanın yenilenmesi konusunda HUMK m. 445a ile getirilen kuralın aynı, CMUK'na da m. 327a olarak konmuştur.

*** 1475 sayılı İş Kanunu'na, 9.8.2002 günlü ve 4773 sa.y. ile getirilen değişiklikler arasında metne eklenen ve yargılama usulüne ilişkin olan m. 13c**

Değiştirici yasadaki m. 13 uyarınca, 15.3.2003'den başlayarak ge-

çerli olacak bu yeni kural şöyledir:

Hizmet akdi feshedilen işçi, fesih bildiriminde sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı iddiası ile, fesih bildiriminin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde iş mahkemesinde dâva açabilir. Toplu iş sözleşmesinde hüküm varsa veya taraflar anlaşılırsa uyuşmazlık aynı sürede özel hakeme götürülür.

Feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir.

Dâva seri muhakeme usulüne göre iki ay içinde sonuçlandırılır. Mahkemece verilen kararın temyizi hâlinde, Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.

*** Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 14.11.2002 günlü, 520 sayılı kararı (RG 23.11.2002, No. 24 945)**

Büyükşehir belediyesi sınırları içinde iş uyuşmazlıklarına hangi yer (ilçe) iş veya asliye hukuk mahkemelerinde bakılacağını düzenlemektedir.

*** Avukatlık Asgarî Ücret Târifesi (TBB kararı ile yürürlüğe konan yeni târife)**

RG 28.11.2002, No. 24950'da yayınlandı, 4.12.2002'de yürürlüğe girdi, RG 30.12.2002 No. 24979'da yayınlanan değişikliği oldu.

*** Hâkim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezi kuruluş ve görevleri hakkında kanunun iki maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun. No. 4781, kabul tarihi 2.1.2003**

RG 8.1.2003 No. 24987'de yayınlanmıştır.

*** Aile Mahkemeleri'nin kuruluş, görev ve yargılama usullerine dair kanun. No. 4787, kabul tarihi 9.1.2003**

RG 18.1.2003, No. 24997'de yayınlanmıştır.

*** Hâkimler ve savcılar kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun. No. 4790, Kabul tarihi 15.1.2003**

RG 26.1.2003, No. 25005'de yayınlanmıştır. Bunda m. 1, Anayasa Mahkemesinin 14.12.1995 günlü, 19/64 sayılı kararı ile iptal edilen m. 9 f. II'yi (kimlerin adaylığa atanabileceği hakkındadır) yeniden düzenliyor; m. 2, Anayasa Mahkemesinin aynı kararla iptal ettiği m. 39'u (Üniversite öğretim üyelerinin ve avukatların hâkimliğe, savcılığa atanması) yeniden düzenliyor; m. 3, aynı kararla iptal edilen m. 40 f. II'yi (kıdemin hesaplanmasına ilişkindir) yeniden düzenliyor; m. 4, HSK m. 1 kuralını yeniden düzenliyor.

*** Çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin (4793 sayılı) kanun**

RG 4.2.2003, No. 25014'de yayınlanan bu yasada şu değiştirmeler de yer almaktadır:

HUMK m. 445/A kaldırılıyor, aynı kural m. 445'e bent 11 olarak ekleniyor: "11. Hükmün, insan haklarını ve ana hürriyetleri korumaya dair sözleşme'nin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması".

HUMK m. 447'ye f. III ekleniyor: "445 inci maddenin birinci fıkrasının 11 inci bendinde yazılı sebepten dolayı iadei muhakeme müddeti, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıldır".

HUMK m. 448 son fıkra kaldırılıyor (kaldırılan m. 445/A'yı saklı tutuyordu).

*** Anayasa Mahkemesi kararı, 21.11.2002, E. 2001/415 K. 2002/166**

RG 28.2.2003, No. 25034'de yayınlanmıştır. İİK m. 331 f. I, IV, VI; m. 337 f. I, m. 338 f. I, m. 340, m. 352a kurallarının Anayasaya aykırı olmadığı yolundadır.

*** Milletlerarası Tahkim Ücreti Tarifesi**

Adalet Bakanlığı tarafından, Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca çıkarılmış; RG 15.3.2003, No. 25049'da yayınlanmıştır.

*** Tebligat Kanunu'nda değişiklik yapan 4829 sa.k.**

RG 27.3.2003, No. 25061'de yayınlanmıştır. Tebligat Kanunu m. 16 ve 17'nin yeni içeriğine göre, muhatapla aynı konutta oturan kişiye, aile efradından veya hizmetçilerden olmasa bile tebliğ yapılabilecektir. Keza m. 20 değişmiştir; son cümledeki değişikliğe göre, ihbarnamenin kapıya yapıştırılma tarihi değil bunun 15 gün sonrası tebliğ tarihi sayılacaktır. Muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kişinin 15 yaşında görünmesi artık yetmeyecek, görüntüye nazaran 18 yaşından küçük olmaması aranacaktır (m. 22'deki değişiklikle). Yasaya m. 25a ekleniyor: muhatap Türk vatandaşı ise, yabancı ülkedeki tebligat, oradaki Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu aracılığıyla da yapılabilecek. Yasada m. 34'e eklenen bir fıkra göre, verilen süre içinde dâva dilekçesinin tebliğ gideri ödenmezse, HUMK m. 409 uygulanacak (işlemden kaldırma); diğer tebliğ gideri ödememe hallerinde tebliğ talebinden vazgeçildiği kabul edilecek.

*** TC ile Ukrayna arasında hukukî konularda adlî yardımlaşma ve işbirliği anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun**

Kanun No. 4920, kabul tarihi 9.7.2003; RG 12.7.2003, No. 25166'da yayınlanmıştır.

*** İflâs İdaresi ücreti, yazı ve tebliğ masrafı tarifesi hakkında tebliğ**

Adalet Bakanlığınca çıkarılmış, RG 15.7.2003, No. 25169'da yayınlanmıştır.

*** Karayolu Taşıma Kanunu**

No. 4925, kabul tarihi 10.7.2003; RG 19.7.2003, No. 25173. Bu yasada m. 25, sigorta sözleşmesinden doğan dâvalarda ve icra tâkiplerinde

yer yönünden yetki konusunu düzenlemektedir.

*** Yargıtay Kanunu m. 31'deki değişiklik**

4929 sa.k. (kabul tarihi: 17.7.2003; RG 22.7.2003, No. 25176) bu değişikliği getirmiştir (madde, başkanların seçimi hakkındadır).

*** İİK'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**

Kanun No. 4949, kabul tarihi 17.7.2003 (RG 30.7.2003, No. 25184). Bununla İİK'nda çok sayıda ve bir kısmı pek önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin değerlendirilmesiyle ilgili birçok makale Türkiye Barolar Birliği Dergisi'nin 2003 Kasım/Aralık sayısı olan Özel Sayı'sında yayınlanmıştır ve benim aynı türde bir değerlendirme-eleştiri yazım da bir sonraki sayıda (2004 Ocak/Şubat) yer almıştır.